

Informace z kontrolní akce 06/29 – Finanční prostředky státního rozpočtu vynaložené v rámci programu „Rozvoj a obnova materiálně-technické základny systému řízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2006 pod číslem 06/29. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ MVDr. Rudolf Němeček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s účelově určenými prostředky státního rozpočtu na program „Rozvoj a obnova materiálně-technické základny systému řízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy“.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2004 až 2006, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrolovanými osobami byly:
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
Národní ústav odborného vzdělávání v Praze,
Státní technická knihovna.

I. Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) je podle ustanovení § 7 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů^{*)}, ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu.

MŠMT vykonává funkci správce programu s evidenčním číslem 233 010 – *Rozvoj a obnova materiálně-technické základny systému řízení MŠMT* v rámci rozpočtové kapitoly 333 – *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*.

Státní technická knihovna (dále jen „Knihovna“) se sídlem v Praze je přímo řízenou příspěvkovou organizací MŠMT, která vznikla na základě zřizovací listiny k datu 1. 2. 1991; je ústřední odbornou knihovnou resortu MŠMT. Poskytuje knihovnické a informační služby právníkům a fyzickým osobám především ve vysokém školství, výzkumu a vývoji. Služby veřejnosti poskytuje podle zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Národní ústav odborného vzdělávání (dále jen „NÚOV“) je přímo řízenou příspěvkovou organizací MŠMT. Základním posláním NÚOV je všestranně napomáhat

^{*)} Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto dokumentu jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

rozvoji středního, vyššího a odborného vzdělávání a podílet se na realizaci opatření směřujících k posílení hospodářské a sociální soudržnosti v rámci strategie vstupu do Evropské unie.

Předmětem kontroly ze strany NKÚ byly čtyři investiční akce programu s evidenčním číslem 233 010 – *Rozvoj a obnova materiálně-technické základny systému řízení MŠMT* (dále jen „program 233 010“).

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Investiční program a investiční akce

MŠMT zahájilo v roce 2002 vypracování dokumentace k programu 233 010, která byla schválena Ministerstvem financí (dále jen „MF“) dne 7. 11. 2003. Účast státního rozpočtu na financování programu stanovilo MF ve výši 1 654 mil. Kč. Program měl skončit v roce 2007.

Dne 19. 3. 2004 schválilo MF změnu dokumentace programu 233 010, do kterého zařadilo další podprogram s evidenčním číslem 233 01B – *Obnova a rozvoj materiálně-technické základny Státní technické knihovny*. Účast státního rozpočtu na jeho financování nově stanovilo ve výši 3 463 mil. Kč a realizaci programu prodloužilo do roku 2010.

Dokumentace programu 233 010 byla dále upravována a poslední změnu odsouhlasilo MF dne 18. 5. 2006. Program byl prodloužen tak, že projednání závěrečného vyhodnocení bude dokončeno v lednu 2011. Souhrn investičních potřeb na léta 2003 až 2010 byl stanoven ve výši 2 608,359 mil. Kč, souhrn neinvestičních ve výši 546,524 mil. Kč. Celkový souhrn finančních potřeb činí 3 154,883 mil. Kč.

Tabulka č. 1 – **Přehled o skutečně vynaložených finančních prostředcích v rámci programu 233 010 a objem zkontrolovaných finančních prostředků** (v tis. Kč)

	Rok 2004		Rok 2005		Rok 2006		Roky 2004 – 2006
	IV ¹⁾	NIV ²⁾	IV	NIV	IV	NIV	Celkem
Výdaje MŠMT na program 233 010	122 803	24 491	73 071	15 193	251 477	37 571	524 606
<i>Z toho čerpání výdajů na kontrolované akce:</i>							
Č. akce 233 01B 0001	2 945	0	10 937	0	136 623	0	150 505
Č. akce 233 011 0005	0	0	0	0	12 275	5 761	18 036
Č. akce 233 012 0013	27 103	0	0	0	0	0	27 103
Č. akce 233 014 0050	0	0	1 356	249	0	0	1 605
Celkem výdaje na kontrolované akce	30 048	0	12 293	249	148 898	5 761	197 249³⁾

Poznámka: ¹⁾ Investiční výdaje.

²⁾ Neinvestiční výdaje.

³⁾ Objem zkontrolovaných finančních prostředků.

II.1 Akce s evidenčním číslem 233 01B 0001 nazvaná „Státní technická knihovna – Výstavba nové budovy NTK“

Část kontroly týkající se Knihovny navázala na kontrolní akci č. 03/32 – „Prostředky státního rozpočtu na činnost Státní technické knihovny“, jejíž kontrolní závěr byl publikován ve Věstníku NKÚ, ročník XII, částka 1/2004. V něm bylo mj. konstatováno, že usnesení vlády ČR ze dne 12. července 2000 č. 699 (k Projektu výstavby Národní technické knihovny jako uzlu informační infrastruktury výzkumu a vývoje, vzdělávání a veřejných informačních služeb České republiky, s předpokládanými náklady stavby ve výši 1,5 mld. Kč a termínem její realizace v březnu roku 2005) nebylo naplněno a zahájení výstavby bylo oddalováno. V kontrolním závěru bylo poukázáno na nekonceptnost přípravy projektu výstavby Národní technické knihovny (dále jen „NTK“), kterou Knihovna zahájila již v roce 1999.

V této kontrolní akci bylo mj. konstatováno, že investiční záměr byl schválen dne 28. 6. 2000 a následně byly zpracovány další tři návrhy investičního záměru, z nichž dva se staly dodatky ke schválenému investičnímu záměru. Akce se stala součástí investičního programu evidenční číslo 333 020 – *Reprodukce investičního majetku organizací řízených MŠMT*. Další investiční záměr, který Knihovna zpracovala dne 5. 8. 2001, již schválen nebyl. Do konce roku 2003 vyčerpala Knihovna na přípravu výstavby budovy NTK státní dotace ve výši 8 972 109 Kč, stavba zahájena nebyla a termíny jejího dokončení se měnily.

Kontrolní akce NKÚ č. 06/29 potvrdila pokračující nedostatky a nekonceptnost v přípravě výstavby budovy NTK. Usnesení vlády z roku 2000 nebylo plněno. Projektem výstavby budovy NTK se znovu zabývala vláda ČR a usnesením ze dne 25. února 2004 č. 169 vzala na vědomí aktualizovaný harmonogram výstavby nové budovy NTK a její realizaci v letech 2004 až 2006 a rozhodla, že: „výstavba nové budovy je prioritní stavbou resortu MŠMT; z důvodu urychlení výstavby bude pro realizaci stavby vybrán strategický partner“. Stavba měla být ukončena v červnu 2006 s očekávanými celkovými náklady ve výši 1 809 400 tis. Kč. Na základě tohoto usnesení byla v roce 2004 do programu 233 010 zařazena investiční akce s evidenčním číslem 233 01B 0001 nazvaná „Státní technická knihovna – Výstavba nové budovy NTK“.

V souvislosti se zařazením akce do programu 233 010 zpracovala Knihovna nový investiční záměr na akci dne 27. 2. 2004 a MŠMT jej schválilo dne 7. 4. 2004. Téhož dne bylo vydáno rozhodnutí o registraci akce v informačním systému ISPROFIN. Knihovna při zpracování investičního záměru akce nedodržela ustanovení § 4 odst. 1 vyhlášky MF č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, tím, že jako součást schválené dokumentace k investičnímu záměru nedoložila veškeré doklady o majetkoprávních vztazích.

Tabulka č. 2 – Vývoj finančních potřeb s předpokládanou úhradou ze státního rozpočtu a vývoj věcných parametrů výstavby budovy NTK schválený v letech 2004 až 2006

	IZ ¹⁾	Rozhodnutí o registraci akce	Dodatek č. 1 k IZ	Dodatek č. 2 k IZ	Rozhodnutí o účasti ²⁾
Schválen dne	7. 4. 2004	7. 4. 2004	29. 6. 2006	4. 8. 2006	4. 8. 2006
IV (v tis. Kč) ³⁾	1 336 300	1 553 713	1 553 713	2 089 783	3 053 783
NIV (v tis. Kč) ⁴⁾	255 700	255 700	255 700	120 000	120 000
Celkem (tis. Kč)	1 592 000	1 809 413	1 809 413	2 209 783	3 173 783
Zahájení realizace výstavby	6/2005	údaj neuveden	7/2006	9/2006	8/2006
Dokončení stavební části stavby	6/2006	12/2006	8/2008	1/2009	1/2009
Celková plocha užitková (m ²)	35 233	35 286	38 661	51 434	38 661
Obestavěný prostor (m ³)	155 022	155 000	172 258	168 187	172 258
Počet uživatelských míst	2 590	2 000	1 286	1 224	1 286

Poznámka: ¹⁾ Investiční záměr zpracovaný Knihovnou.

²⁾ Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce vydané MŠMT.

³⁾ Souhrn investičních potřeb.

⁴⁾ Souhrn neinvestičních potřeb.

Z tabulky je zřejmé, že od 7. 4. 2004 až do 4. 8. 2006, kdy bylo vydáno rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce, se dalšími dvěma dodatky k investičnímu záměru zvyšoval objem předpokládaných finančních prostředků, které mají být vynaloženy na výstavbu budovy NTK, prodlužovaly se termíny zahájení realizace výstavby a dokončení stavební části stavby a měnily se parametry stavby. V tomto období, tj. po dobu dvou let, probíhal i na základě usnesení vlády ze dne 25. února 2004 č. 169 výběr „strategického partnera“ pro zabezpečení realizace výstavby budovy NTK.

Knihovna vyčerpala v letech 2004 až 2006 na realizaci akce investiční dotace v celkové výši 150 505 546 Kč. K datu ukončení kontroly NKÚ bylo zjištěno, že z celkové částky 159 477 655 Kč byla od roku 1999 financována mj. příprava akce zahrnující i vypracování pěti investičních záměrů a čtyř dodatků, právní pomoc při organizaci obchodních veřejných soutěží, činnost technického dozoru stavby, poradenská činnost, vydání stavebního povolení a provedení stavební jámy i záchranného archeologického průzkumu.

V rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce byl souhrn finančních potřeb stanoven ve výši 3 173 783 tis. Kč, přestože v roce 2000 byl stanoven ve výši 1,5 mld. Kč a dokončení realizace akce bylo posunuto z původního termínu roku 2005 na leden 2009.

Ze zjištěných skutečností vyplývá, že příprava výstavby nové budovy NTK byla od začátku nekoncepční a neujasněná, což dokládají i časté změny investičních záměrů akce. Důsledkem bylo zvyšování nákladů a prodlužování termínů výstavby.

II.2 Akce s evidenčním číslem 233 011 0005 nazvaná „MŠMT – Pořízení a obnova informačních technologií MŠMT v r. 2006“

Cílem akce bylo pořízení, obnova a provozování ICT (Information and Communication Technologies) systému řízení MŠMT a komplexní modernizace a dobudování datových sítí na vlastním úřadu MŠMT. Investiční záměr akce, rozhodnutí o registraci akce v informačním systému ISPROFIN a rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce vydalo MŠMT v jeden den (24. 2. 2006).

MŠMT:

- v rozporu s ustanovením § 14 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, nepostupovalo hospodárně, protože ze 141 kusů počítačů pořízených v srpnu a září roku 2006 nevyužívalo k datu 16. 2. 2007 42 kusů počítačů. To představuje téměř jednu třetinu počítačů zakoupených v rámci akce;
- nesprávně postupovalo při otvírání rozpočtových limitů výdajových účtů, které vede Česká národní banka. Rozpočtové limity vystavuje vždy na další měsíc, resp. čtvrtletí podle upraveného rozpočtu. V případě potřeby a na základě skutečného čerpání (vyplacených platebních poukazů a faktur) průběžně rozpočtové limity zvyšuje. Jednotlivá oznámení limitu výdajů na čerpání peněžních prostředků nevydává MŠMT podle jednotlivých konkrétních akcí, ale v rozporu s ustanovením § 65 odst. 3 písm. d) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), vystavovalo souhrnná oznámení limitu výdajů dle skutečné potřeby. MŠMT tak nemělo v průběhu běžného roku přehled o výši finančních prostředků vyčerpaných na jednotlivé akce. Součet skutečně čerpaných výdajů na jednotlivé akce má význam pro výpočet výše peněžních prostředků převáděných do rezervního fondu.

II.3 Akce s evidenčním číslem 233 012 0013 s názvem „MŠMT, koupě, oprava a úprava objektu Karmelitská 378/17, Praha 1“

Investiční záměr akce byl schválen dne 15. 10. 2003. MŠMT v investičním záměru odůvodnilo nákup objektu nárůstem počtu zaměstnanců oproti roku 2002 o 25 zaměstnanců. Ve schváleném investičním záměru je uvedeno, že v objektu v Karmelitské ulici jsou tři bytové jednotky. Ve skutečnosti bylo v té době v domě pět bytových jednotek s nájemníky, kteří měli k uvedeným bytům uzavřené nájemní smlouvy.

MŠMT porušilo ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) vyhlášky MF č. 40/2001 Sb. tím, že v investičním záměru sice zdůvodnilo nezbytnost nákupu objektu potřebou kancelářských prostor pro 25 zaměstnanců, ale nevyhodnotilo efektivnost nákupu. V investičním záměru akce nebylo uvedeno, že v bytech jsou nájemníci.

MŠMT uzavřelo dne 12. 6. 2003 kupní smlouvu o koupi nemovitosti včetně příslušenství (dále jen „kupní smlouva“), tedy dříve, než byl schválen investiční záměr akce, než bylo vydáno rozhodnutí o registraci akce v informačním systému ISPROFIN (dne 15. 10. 2003) a než bylo vydáno rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce (dne 23. 2. 2004).

Při uzavření kupní smlouvy sjednalo MŠMT kupní cenu ve výši stanovené znaleckým posudkem vyhotoveným dne 17. 10. 2002. Znalecký posudek a dodatek k němu ze dne 21. 3. 2003, které byly součástí kupní smlouvy jako příloha č. 1, byly vypracovány podle

zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), a vyhlášky MF č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění prováděcích vyhlášek č. 127/1999 Sb., č. 173/2000 Sb., č. 338/2001 Sb. a č. 325/2002 Sb., podle stavu ke dni 14. 10. 2002. Prováděcí vyhláška k zákonu o oceňování majetku, včetně jejích novel, citovaná a použitá ve znaleckém posudku pro výpočet ceny byla účinná do 31. 12. 2002. V době uzavření kupní smlouvy dne 12. 6. 2003 tedy již účinná nebyla.

V ustanovení § 12 odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb. je mj. uvedeno: „*Při úplatném nabývání majetku lze cenu sjednat pouze do výše rovnající se ocenění tohoto majetku podle zvláštního právního předpisu ...*“ MŠMT v kupní smlouvě akceptovalo cenu ve výši 27 102 630 Kč, stanovenou znaleckým posudkem vyhotoveným podle právních předpisů, které již byly v době uzavření kupní smlouvy zrušeny.

MŠMT porušilo ustanovení § 85 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), tím, že provedlo rekonstrukci bytu umístěného ve 2. nadzemním podlaží na kancelářské prostory, které jako kanceláře užívá, aniž by požádalo příslušný stavební úřad o vydání rozhodnutí o změně v užívání stavby.

MŠMT nepostupovalo v souladu se změnou podmínek rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce, neboť závěrečné vyhodnocení akce nebylo předloženo ve stanoveném termínu příslušnému odboru MŠMT a nebyla provedena kontrola v souladu s ustanovením § 8 odst. 3 vyhlášky MF č. 40/2001 Sb.

II.4 Akce s evidenčním číslem 233 014 0050 s názvem „NÚOV, rekonstrukce a opravy budovy pro zřízení nár. centra EUROPASS“

NÚOV jako investor stavby vypracoval investiční záměr akce, který MŠMT schválilo dne 19. 9. 2005 a současně vydalo rozhodnutí o registraci akce v informačním systému ISPROFIN, včetně přílohy (dále jen „rozhodnutí o registraci“).

Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce (dále jen „rozhodnutí o účasti“) vydalo MŠMT dne 30. 11. 2005. Podle podmínek rozhodnutí o registraci měl NÚOV akci zrealizovat do konce listopadu 2005, ale peněžní prostředky nutné pro její financování mu mohly být uvolněny podle rozhodnutí o účasti nejdříve v prosinci 2005. Z toho vyplývá, že MŠMT vydalo rozhodnutí o účasti opožděně a v rozporu s vlastním textem podmínek k rozhodnutí o registraci. Z toho důvodu neměl NÚOV dostatek finančních prostředků na realizaci akce, což vyřešil tak, že akci částečně financoval z vlastních zdrojů z účtu fondu reprodukce investičního majetku.

Do data ukončení kontroly NKÚ neprovedlo MŠMT kontrolu údajů závěrečného vyhodnocení akce, jak mu ukládá ustanovení § 8 odst. 3 vyhlášky MF č. 40/2001 Sb. Tento nedostatek byl při kontrolách u MŠMT konstatován opakovaně (například při kontrolní akci NKÚ č. 03/13 – Prostředky státního rozpočtu na program „Výstavba a obnova budov a staveb základních a středních škol“, jejíž kontrolní závěr byl publikován ve Věstníku NKÚ, ročník XII, částka 1/2004, při kontrolní akci č. 05/03 – Hospodaření České školní inspekce s majetkem státu a finančními prostředky, jejíž kontrolní závěr byl publikován ve Věstníku NKÚ, ročník XIII, částka 4/2005).

Ostatní zjištění

MŠMT:

- v rozporu s postupem zakotveným v ustanovení § 47 zákona č. 218/2000 Sb. převedlo do svého rezervního fondu k 31. 12. 2006 částku o 835 000 Kč vyšší. MŠMT převedlo do rezervního fondu peněžní prostředky rovnající se rozdílu mezi upraveným rozpočtem programu 233 010, včetně jeho povoleného překročení, a všemi vystavenými limity výdajů na jednotlivé akce programu 233 010. Místo celkových vystavených limitů výdajů mělo MŠMT k výpočtu převáděné částky použít součet skutečně čerpaných výdajů na jednotlivé akce programu 233 010 za rok 2006. MŠMT neoprávněně použilo peněžní prostředky státního rozpočtu a podle ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb. porušilo při převodu finančních prostředků rozpočtovou kázeň (ve výši 835 000 Kč);
- nedodrželo povinnost uloženou v usneseních vlády ČR ze dne 25. září 2006 č. 1090 a ze dne 1. listopadu 2006 č. 1262, a sice zabezpečit, aby konečný stav rezervního fondu k datu 31. 12. 2006 byl nižší nebo ve shodné výši, jako jeho konečný stav k datu k 31. 12. 2005. V rozporu s citovanými usneseními vlády byl konečný stav rezervního fondu k datu 31. 12. 2006 o 728 632 377 Kč vyšší než konečný stav rezervního fondu k datu 31. 12. 2005;
- nepostupovalo v souladu s ustanovením § 8 odst. 2 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole). Do data ukončení kontrolní akce NKÚ v případě investičních akcí, které byly jejím předmětem, neprovedlo žádnou kontrolu poskytnutých finančních prostředků z programu 233 010, ačkoliv jeho realizace byla zahájena v roce 2003 a výdej finančních prostředků probíhal od roku 2004.

III. Vyhodnocení

Na investiční program evidenční číslo 233 010 bylo v letech 2004 až 2006 vynaloženo 524 606 tis. Kč, z toho byl kontrolován objem ve výši 197 249 tis. Kč.

- **Od roku 2004 byla výstavba nové budovy NTK zařazena do programu 233 010, aniž by bylo zřejmé, zda finanční prostředky vynaložené v předcházejících letech byly účelně využity a zda nová realizace výstavby na původní účelně navázala.**

Ze zjištěných skutečností vyplývá, že příprava výstavby nové budovy NTK byla od začátku nekoncepční a nejasněná, což dokládají i časté změny investičních záměrů akce. Důsledkem bylo mj. zvyšování nákladů a prodlužování termínů výstavby. Termín ukončení výstavby, stanovený usnesením vlády ČR ze dne 25. února 2004 č. 169 na červen 2006, nebyl splněn.

Podle rozhodnutí o účasti státního rozpočtu na financování akce byl termín dokončení výstavby prodloužen z roku 2005 do roku 2009 a celkové předpokládané finanční potřeby na výstavbu vzrostly z původních 1,5 mld. Kč na 3,2 mld. Kč.

- **U akce s evidenčním číslem 233 011 0005 nazvané „MŠMT – Pořízení a obnova informačních technologií MŠMT v r. 2006“ bylo zjištěno, že MŠMT nepostupovalo hospodárně, protože téměř jedna třetina zakoupených počítačů, tj. 42 kusů, nebyla**

od svého pořízení v srpnu, respektive v září 2006 k datu ukončení kontroly NKÚ využívána.

MŠMT nepostupuje při vystavování limitů výdajů v rámci MŠMT v souladu s právními předpisy, když je vystavuje souhrnně a ne na jednotlivé akce.

- U akce s evidenčním číslem 233 012 0013 nazvané „MŠMT, koupě, oprava a úprava objektu Karmelitská 378/17, Praha 1“ MŠMT v kupní smlouvě akceptovalo cenu ve výši 27 102 630 Kč, stanovenou znaleckým posudkem vyhotoveným podle právních předpisů, které již byly v době uzavření kupní smlouvy zrušeny.

MŠMT porušilo rozpočtovou kázeň při převodu finančních prostředků ve výši 835 000 Kč do rezervního fondu k datu 31. 12. 2006.

MŠMT k datu ukončení kontrolní akce NKÚ neprovedlo žádnou kontrolu finančních prostředků poskytnutých z programu 233 010, ačkoliv jeho realizace byla zahájena v roce 2003 a výdej finančních prostředků probíhal od roku 2004.